

кож доцільне створення на регіональному та районному рівнях структурних підрозділів по залученню інвестицій, які будуть виконувати роль сполучної ланки між інвестором і об'єктом, що має потребу в інвестиціях.

Література:

1. Вітков М. С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України / М. С. Вітков // Економіка АПК. – 2010. - № 3. - С. 54-57.

2. Крючкова І.В., Попельнюхов Р.В. Вплив фінансово-економічної кризи на інвестиційну діяльність в Україні/ Крючкова І.В., Попельнюхов Р.В. // Фінанси України. - 2010. - № 8. - С. 66-71.

3. Макаренко П. М. Цінова політика як фактор підвищення дохідності аграрного виробництва в умовах Світової організації торгівлі/ П. М. Макаренко // Економіка України. - 2009. - № 5. - С.44-48.

4. Панасюк О. Б. Залучення інвестицій в аграрний сектор економіки/ О. Б. Панасюк// Економіка АПК. - 2010. - № 6. - С. 51-53.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 338.48:63

АГРОТУРИЗМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗРІВНОВАЖЕНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Кощенко О.М., асистент

Полтавська державна аграрна академія

Агротуризм є ефективним засобом розвитку і активізації села. В статті досліджується вплив агротуристичної діяльності на зрівноважений розвиток сільських територій.

Agrotourism is the effective tool of the development and liveliness of rural areas. The aim of the study was to exhibit influence of the agrotourism on the development of rural areas.

Постановка проблеми. Зрівноважений розвиток сільських територій об'єктивно передбачає оптимальне щодо обсягів, темпів і глибини поєднання соціального, економічного та екологічного його напрямів. Основними суб'єктами цього розвитку також чисто об'єктивно на місцях є сільські жителі, які в даному випадку можуть виступати як працівники сільськогосподарських підприємств, власники особистих селянських господарств або просто як сільське населення. В залежності від того, у якості кого вони функціонують, відповідно формуються і їх можливості у реалізації своїх функцій щодо розвитку тієї чи іншої сфери сільської території у контексті її зрівноваженого розвитку.

Одним із нових для Полтавщини, і в той же час, актуальних видів несільськогосподарської діяльності – є сільський туризм. В даному випадку особливо проблемним є визначення місця і ролі агротуристичних господарств у розвитку соціальної, економічної і екологічної сфер сільської території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато науковців займалися дослідженням сільських територій та розвитку сільського зеленого туризму. Фундаментальний внесок було зроблено такими вітчизняними вченими як М. Рутинський, Т. Лужанська, В. Васильєв, О. Любіцева, Г. Горішевський, Ю. Зінько, Я. Маєвський, Г. Шимечко. У працях цих дослідників суттєво розширено теоретичні засади, а також здійснено розробку практичних аспектів розвитку сільського зеленого туризму.

Досить корисними є результати досліджень розвитку сільського туризму в інших країнах, зокрема у Польщі, які представлені в працях таких польських учених, як А. Балінська, І. Батик, М. Вирвич, М. Возняк, А. Вятрак, Я. Галачкевич, В. Готкевич, М. Дембневська, І. Куртика, А. Ковальська, М. Козей, М. Лагуна, А. Недзьолка, В. Сова та ін.

Постановка завдання. Завданням даної статті є уточнення основних функцій агротуризму та систематизація можливих наслідків його впливу на соціально-економічне та екологічне середовище сільських територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільський туризм – це форма рекреації, якою займаються у сільській місцевості та яка охоплює різноманітні форми відпочинкової активності, пов'язані з природою, мандрівками, оздоровленням, краєзнавчим чи етнографічним туризмом. Окрім того, він пристосований до сільських умов, що означає невеликі масштаби. До невід'ємних факторів відпочинку на селі, які активно шукають мешканці міст, належать спокій, тиша та розслаблення у здоровому оточенні природних багатств. Об'єкти продажу сільського туризму – це світ природи, сільська культура, аграрні господарства [1].

Однією з форм сільського туризму є агротуризм, тобто чітко визначене місце перебування гостей в аграрному (фермерському) господарстві. Це форма відпочинку, яка відбувається у сільській місцевості, де здійснюється сільськогосподарська діяльність. Агротуризм бере за основу базу місць для ночівлі та відпочинкові заходи, пов'язані із сільським господарством та його оточенням. Позитивна риса агротуризму – це безпосередній контакт з усіма цінностями, які несе в собі сільське середовище, завдяки [1]:

- розміщенню в господарстві;
- участі в житті господарів;
- знайомству з околицями.

Агротуризм – це важливий елемент розвитку як села, так і конкретного господарства.

Позитивний вплив сільського туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий зарібок. При певному нагромадженні числа відпочиваючих з'являється потреба у задоволенні їх різноманітних запитів, а це, в свою чергу, стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, побуту, відпочинково-розважальних та інших. Важливим результатом розвитку сільського туризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарства, причому реалізації її на місці, і не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки і приготування. Досвід показує, що сім'ї, які приймають відпочиваючих, удосконалюють і структуру посівів на присадибних ділянках з урахуванням потреб гостей, розширюють асортимент овочевих культур, фруктових дерев, ягідників тощо, розвивають і урізноманітнюють присадибне тваринництво, заводять тепличне господарство. З іншого боку, поширення агротуризму у може надати імпульс для розвитку трудомістких і нетрадиційних сільськогосподарських виробництв або сприяти їх відродженню. До таких галузей належать молочне скотарство, плідівництво, овочівництво, садівництво, бджільництво, ставкове рибництво та деякі інші. Це

стає можливим за умови добровільної участі споживача сільського туристичного продукту у процесах збору чи вирощування урожаю, заготівлі кормів, у догляді за худобою, домашньою птицею, бджолами тощо [3].

У літературі також з'явилося поняття «агроекотуризм», під яким розуміється відпочинок у селянській родині, яка займається сільським господарством біологічними (екологічними) методами.

Агроекологічні послуги можуть надаватися виключно у господарстві, яке дотримується екологічних методів ведення сільськогосподарського виробництва. Селянські господарства, які у своїй діяльності застосовують екологічні методи господарювання, мають освітню цінність. Вони навчають тривалого і гармонійного використання природи та дбайливого ставлення до всіх живих істот, дають можливість дізнатися і побачити, як вирощуються екологічні продукти високої споживчої якості.

Розвиток сільського туризму спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, сіл у цілому, стимулює розвиток соціальної інфраструктури. З певним надходженням коштів до цієї діяльності ті, хто нею займається, починають робити внески у поліпшення комунального облаштування житла, вулиць. Спільними зусиллями вони досягають удосконалення сфери обслуговування. А це – одночасно й вагомий внесок у розвиток села [2].

Суттєву роль відіграє розвиток сільського зеленого туризму у підвищенні культурно-освітнього рівня сільського населення. Готуючись приймати і обслуговувати відпочиваючих, члени селянських родин мимоволі змушені поповнювати свої знання з ведення домашнього господарства, гігієни і санітарії, приготування їжі тощо, а спілкування з гостями розширює їх кругозір, дає змогу зав'язати нові знайомства, завести друзів в інших населених пунктах.

Отже, функції, які виконує агротуризм можна представити як:

- отримання додаткових джерел доходу для аграріїв (частину цих доходів можна призначити на ремонт чи будівництво нових об'єктів);
- отримання органами місцевого самоврядування всіх рівнів додаткових доходів;
- розвиток місцевої інфраструктури: вода, каналізація, дороги, громадський транспорт, що веде до покращення життя на селі, підвищення стандартів та умов проживання;
- розширення бази місць для ночівлі, утримання наявних об'ємів сільськогосподарського виробництва та підвищення якості послуг завдяки збуту сільськогосподарської продукції з господарства, а також розвиток місцевих промислів – рукоділля, ковальства, лозоплетіння тощо;
- зменшення рівня безробіття, створення додаткових, а часто і єдиних, робочих місць;
- здобуття нових навичок, досвіду, фаху – нові навички в галузі обслуговування туристів, накопичення знань, глибше знайомство з місцевістю;
- можливість вдихнути нове життя в сільські райони та заново оцінити сільське середовище;
- сприяння соціально-економічному розвитку територій, які розташовані в малосприятливих для заняття сільським господарством умовах (бідні ґрунти);
- протидія масовому відтоку жителів з сільських районів, а зокрема моло-

дих та освічених людей, та зменшенню кількості сільського населення;

- покращення естетики будинків, присадибних ділянок, турбота про естетику села, вулиць та інших громадських місць;

- використання старих будинків (які часто вже не використовуються) або їх частин, господарських приміщень, стріх, пам'ятних місць, що може допомогти у збереженні культурної спадщини села;

- можливість оживити сільські традиції, виховання поваги до них, повернення до народних традицій та культури;

- формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища, охорона природи;

- налагодження нових контактів, дружніх зв'язків, співпраці та обміну досвідом.

Висновки. Нині розширення та розвиток сільського зеленого туризму відбувається не внаслідок продуманої політики регіонального і місцевого планування, а екстенсивно, як інноваційний продукт ринку, що збільшується стихійно. Відсутні державні програми щодо його підтримки як самостійного виду туризму, так і формування його нормативно-законодавчої бази. Наявні окремі моменти вітчизняного законодавства стосуються лише сільського туризму і не містять жодної конкретизації правових положень стосовно агротуризму. А це є наслідком практичної відсутності серйозних і системних наукових досліджень у сфері агротуризму.

Необхідно розробити методикку оцінки ефективності агротуризму, яка буде враховувати економічні, соціальні та екологічні аспекти.

Література:

1. Гловацька В.В. Сільський зелений туризм: сутність, функції, основні організації: [Про розвиток зеленого туризму (СЗТ) в Україні]/ В.В. Гловацька // Економіка АПК. – 2006. – №10. – С. 148-155

2. Adamowicz M. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich na przykładzie wybranych gmin woj. lubelskiego / M. Adamowicz, E. Dresler E. //Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Rolnictwo LXXXVII. – 2006. С. 17–24

3. Batyk I. Wybrane aspekty turystyki zrównoważonej w województwie warmińsko-mazurskim / I. Batyk // Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich, nr 2, Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie, Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi, Kraków. – 2010. – S. 57–64.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК 657.6

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ксьонжик І.В., к.е.н., доцент; Лахтіонов А.А., магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

У статті узагальнено методологічні основи аудиту грошових коштів сільськогосподарських підприємств. Систематизовано основні порушення сільськогосподарських виробників у цій сфері.

The article summarizes methodological foundations audit cash farm. Systematized mainly affected farmers in this area.

Постановка проблеми. Грошові кошти є найбільш рухливими активами сільськогосподарських підприємств, тому операції з ними носять масовий